

Hinduizm cz.II

KIERUNKI ROZWOJU HINDUIZMU cz.II

OKRES WEDYJSKI

Nowi przybysze, którzy napłynęli do Indii, zamieszkali w miastach pozostawionych przez cywilizację harappańską. Przynieśli ze sobą nowy język- SANSRYT, oraz własne wyobrażenie wszechświata. O czci jaką oddawali bogom świadczą przepiękne hymny i modlitwy zebrane w formie czterech świętych ksiąg.

Najważniejszą jest Rygweda (wiedza hymnów). Przez wieki hymny przekazywano z pokolenia na pokolenie a spisano je dopiero na początku I tysiąclecia naszej ery. Hymny wedyjskie, ułożone przypuszczalnie w XV-IX w. p. n. e. Były adresowane do bogów i bogiń uważanych za uosobienie sił natury.

Należeli do nich przede wszystkim:

INDRA pan deszczu, burzy i gromów

PRADZAPATI pan stworzeń

AGNI bóg ognia ofiarnego

MARUTOWIE bóstwa wiatrów

SAWITAR bóg słońca

USZAS bogini jutrzeńki

WARUNA bóg wód stróż ładu kosmicznego i prawa moralnego.

Wyznawcy hinduizmu wierzą że hymny to teksty objawione- spisane przez RYSZICH- mędrców.

Wedy traktowane są jako podstawa religii.

Pojawienie się w Indiach w XII w. Islamu było punktem zwrotnym w rozwoju hinduizmu. Istotną rolę w zbliżeniu obu religii odegrała założona w XV stuleciu przez guru Nanaka religia sikhów.

Najpopularniejszy tekst należący do tradycji wedyjskiej to Bhagawadgita (pieśń pana). Choć jest częścią Mahabharaty poematu epickiego powstałego w późniejszym okresie, wykazuje silny wpływ Upaniszad. Jeden z sanskryckich dwuwierszy Bhagawadgity porównuje Upaniszady do krów a Gite (tak w skrócie nazywa się Bhagawadgitę) do ich słodkiego,pożywnego mleka . Mahatma Gandhi nazywał kiedyś Bhagawadgitę swoim leksykonem wiedzy duchowej.

SŁOWA KRYSZNY :

Jakąkolwiek byś poszedł drogą,

możesz do mnie dotrzeć.

Cokolwiek z miłością mi oferujesz,

czy to jest kwiat, owoc(...)

czy choćby kropla wody.

Ja przyjmę to jeśli przyjdiesz do mnie

z czystym miłującym sercem;

MAHABHARATA

Dziecko opowiada o konflikcie pomiędzy pięcioma braćmi Pandawami oraz ich wspólną żoną Draupadi a kuzynami Pandawów Kaurawami którzy uzurpowali sobie prawo do królestwa.

Kryszna wcielenie boga Wisznu przybiera postać Ardzuny, dowódcy wojsk Pandawów. W

przeddzień bitwy dręczony wątpliwościami Ardzuna odmawia wystąpienia przeciwko swoim krewnym i przyjaciołom. W tej drastycznej chwili Krysna wygłasza naukę o nieśmiertelności duszy i konieczności pełnienia Dharmy (obowiązki przepisane prawem sakralnym) Wywody Krysny przeplatane pytaniami Ardzuny dotyczą prawie każdego aspektu życia ludzkiego. To właśnie z tej doniosłej mowy pełnej optymizmu i tolerancji płynie niezwykle przesłanie Gity. Tak jak w przypadku innych znanych tekstów religijnych każdy może odczytać księgę na swój sposób, znajdując w niej budujące i cenne prawdy. Gita akceptuje trzy różne drogi prowadzące do samorealizacji:

wiedza- Dzniana

oddanie się Bogu BHAKTI

zdyscyplinowanie i bezinteresowne działanie KARMA

Odpowiadają one trzem stronom ludzkiej natury- intelektualnej, praktycznej i emocjonalnej.

Dodatkowo przewidziana jest specjalna droga jogi.

Główne przesłanie Gity można streścić w jednym zdaniu:

Działaj bez przywiązania, ofiarując owoce swoich czynów Bogu;

RAMAJANA

Poemat epicki którego autorstwo przypisuje się legendarnemu wieszczowi Walmikiemu, wywarł głęboki wpływ na życie kulturalne i religijne Indii.

Rama najstarszy syn Daśarathy władcy królestwa Kośala, zostaje wygnany do lasu na 14 lat a skutek intrygii ukutej przez jego macochę.

Dzieli ten los z żoną Sitą i młodszym bratem Lakszmaną. Na rozkaz Rowany władcy demonów Sita zostaje porwana i uprowadzona na Lanke (dzisiejszy Cejlon) Rama z pomocą armii małp pod dowództwem Hanumana pokonuje Rawanę i ratuje małżonkę. Rama wcielenie Wisznu ukazany jest w Ramajanie jako Puruśottama (najdoskonalszy z ludzi). Jest idealnym władcą idealnym bratem i idealnym synem. W poemacie wcielono wątki ukazujące oddanie i szacunek Ramy dla rodziców i nauczycieli, jego męstwo i współczucie. Na uwagę zasługują również barwne opisy regionów przez które wędruje bohater.

W XVI w. Do Indii dotarli katolicy misjonarze. Dzięki ich naukom chrześcijańskim zaczęło wywierać wpływ na hinduizm, który jednak pozostał dominującą religią.

W średniowieczu środkiem wyrazu uczuć religijnych była raczej poezja niż teksty filozoficzne. Tworzyli wówczas wielcy poeci- święci i mistycy, których pieśni wykonywane są po dziś dzień.

Umocnienie się brytyjskiego panowania pod koniec VIII w. Podało Indie nowym wpływom z Zachodu, takim jak liberalizm i humanizm, myśl naukowa i nowe technologie. Hinduizm jeszcze raz udowodnił swoją odrębność, polegającą m. in. Na zdolności przyswajania elementów z innych tradycji przy zachowaniu własnej tożsamości.

Hinduizm zareagował na Zachód na dwa różne sposoby. Pod przewodnictwem Rammohana Roya powstał silny ruch reformatorski, przychylnie nastawiony do kultury Zachodu. Jednocześnie uformował się ruch religijnego odrodzenia hinduizmu reprezentowany przez Dayananade Saraswatiego, uważał on że obca kultura ma niewiele do zaoferowania.

Nawoływali do uzdrowienia religii poprzez powrót do Wed.

W XX w. M.K. Gandhi i poeta Rabindranath Tagore potwierdzili swą postawą że hinduizm jest religią tolerancyjną i kreatywną. Gandhi określił sienie jako zwolennika ortodoksji, ale określił że podstawowe przesłanie wszystkich religii jest takie samo. Przodkowie Gandhiego byli dzinistami a niektórzy z jego najbliższych przyjaciół muzułmanami. Za najważniejsze zasady hinduizmu uznał prawdę i niestosowanie przemocy. Gandhi reprezentował siłę moralną XX-wiecznego hinduizmu, Tagore natomiast skoncentrował się na twórczych e estetycznych osiągnięciach religii.

UPANISZADY

Nazwa ich pochodzi od słów rupa nir1; r11; nisko, blisko i rsad" r11; siedzieć, co tłumaczy się siedzieć poniżej lub blisko nauczyciela.

Nazywane też są rguhja adeśar1; r11; nauka tajemna lub rparamam guhjamr1; r11; najwyższa tajemnica. . Na ogół przyjmuje się, że liczba ich wynosi 108, jednakże niektóre źródła podają 200 i więcej. Charakterystyczne dla tych tekstów są pewne nowe pojęcia i tematy, których nie spotykano w samhitach wedyjskich, mianowicie należą tu pojęcia karmana i samsary , ta ostatnia będąca odpowiednikiem wedyjskiego piekła. Pojawiają się nazwy samkhja i joga , które są sposobami wyzwolenia się z koła narodzin i śmierci. Nastąpiły również zmiany w panteonie bóstw wedyjskich, mianowicie na pierwszym miejscu uplasował się Pradžapati jako stwórca świata i bogów, jednakże podstawowy problem upanisad stanowią pojęcia brahmana , duszy wszechświata i atmana , duszy jednostkowej, a właściwie relacja zachodząca między nimi.

Uogólniając można powiedzieć, że wiedza upanisad stała się pełniejsza w porównaniu z hymnami Rigwedy, w której mówi się: rTen świat skąd się wziął...Ten tylko wie, czy też nie wie.r1; Natomiast w upanisadach kwestia ta została już rozwiązana:

Na początku był tylko duch,

Nic prócz niego się nie jawiło.

Duch pomyślał: Stworzę światy!

stworzył światy; wodę, światło, śmierć oraz wody,

Utrzymywano, że po śmierci dusza przechodzi do innej istoty i w ten sposób odradza się ponownie. W zależności jednak od karmana nowe wcielenia może być albo lepsze, albo gorsze. Karman, czyli suma dobrych i złych uczynków człowieka decyduje o tym czy istota będzie zwierzęciem, czy człowiekiem, a jeżeli odrodzi się jako człowiek, to czy zostanie braminem, kszatriją lub członkiem innej warny.

rKto o tym wie, staje się wolnym od lęku brahmanemr1;

Jest to najstarsza upanisada, należąca do dwunastu kanonicznych upanisad i zaliczana do Jadźurwedy Białej. Uważana za najważniejszy tekst wedanty , głównie ze względu na wyraźne przedstawienie relacji duszy jednostkowej atmana do duszy wszechświata brahmana, co czyni ideologię upanisad systemem monistycznym w odróżnieniu od religii samhit , w których panował politeizm. Wskazuje to na różne pochodzenie autorów upanisad, przy czym, gdy weźmie się pod uwagę, że w dialogach polemicznych występujących w upanisadach bardzo często stroną pouczającą są królowie, będący kszatrijami , można wysnuć wniosek, iż są one przykładem ścierania się poglądów opozycyjnych z poglądami bramińskimi. Podobnie jak to się stało później w buddyzmie i dżinizmie , gdzie kszatrijowie, Gautama i Wardhama stworzyli heterodoksyjne systemy religijne, na przekór nauce bramińskiej. Podobnie też w ideologia upanisad wzięła górę nad niewątpliwie bardziej prymitywną ideologią hymnów wedyjskich.

W upanisadach istotna jest właściwa recytacja, zazwyczaj przez .braminów dwanaście upanisad nosi miano „Większych” i właśnie one mają honor bycia częścią czterech świętych wed i noszą nazwę WEDANTA co oznacza właśnie „koniec wed”.

Bramini uważają, że upanisady znane były zawsze lecz 10 tysięcy lat temu zostały przekazane przez rikszych warnie braminów do powtarzania. Rikszi są uznawani za protoplastów kasty braminów.